

RIIGIMETSA MAJANDAMISE KESKUS

Projekti „Loo ja Purtsi jõe ning Kullaaru kraavi ning Laanemõisa (Kullaaru) oja kudealade projekteerimine“ (taotlustoimiku number F1612400002) lõpparuanne

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond, rakenduskava 2021-2027 meede F1.6.1 „Perioodi 2021-2027 kalade kudemistingimuste parendamise toetus“

Eelarve kasutus objektide kaupa

		Projekteerimistööd, uuringud, hindamised, hindamise aruanne	Personali-kulu	Kaudne kulu	Kokku
Loo jõgi	Eelarve	8 432,00	2 210,00	331,50	10 973,50
	Täitmine	8 432,00	2 209,66	331,44	10 973,10
Purtsi jõgi	Eelarve	8 432,00	2 860,00	429,00	11 721,00
	Täitmine	8 432,00	2 848,78	427,30	11 708,08
Kullaaru kraav	Eelarve	9 672,00	2 730,00	409,50	12 811,50
	Täitmine	9 672,00	2 723,22	408,47	12 803,69
Laanemõisa oja (Kullaaru oja)	Eelarve	15 872,00	2 050,00	307,50	18 229,50
	Täitmine	15 872,00	2 025,60	303,83	18 201,43
Kokku	Eelarve	42 408,00	9 850,00	1 477,50	53 735,50
	Täitmine	42 408,00	9 807,26	1 471,04	53 686,30

Kogumaksumus: 53 686,30 eurot

Elluviimise ülevaade

Loo jõe (VEE1082100) säng on Kursi oja suudmest ülesvoolu süvendatud ja õgvendatud. See on vähendanud jõe elupaigalist kvaliteeti. Jõe kesk- ja ülemjooksul on otstarbekas parandada forelli sigimis- ja kasvualade kvaliteeti Santmäe truubist allavoolu jääval jõelõigul. Jõelõigul on puudu peamiselt kiviklibustest põikmadalikest, mis sobiksid forelli kudekohtadeks ning suurematest kividest, mis pakuksid forelli noorjärkudele varjet ning looksid mitmekesisema voolumustri.

Purtsi jõgi (VEE1074600) voolab jõeforelli elualaks olevates piirkondades, ent lähtest kuni Aakre küalani (ülemjooksul ja keskjooksu ülemises osas) on jõe säng valdavalt sirgendatud ja süvendatud, mistõttu forelli elu- ja sigimistingimused on muutunud ebasoodsateks. Purtsi jõel on olemas eeldused jõe elupaigalise kvaliteedi parandamiseks nii kanaliseeritud lõikudes kui mõnede sildade ja vanade paisuvarede juures ning üksikutes hästi ligipääsetavates loodusliku sängiga jõelõikudes.

Kullaaru kraav (VEE1075000) on üks Selja jõe lisajõgede forelli sigimis- ja noorjärkude kasvualadest. Kullaaru kraav voolab kogu pikkuses õgvendatud ja süvendatud sängis. Forellile on valdavalt külmaveeline ning hapnikurikas Kullaaru kraav hästi sobiv eelkõige sigimiseks ning noorjärkudele elupaigaks. Vanematele isenditele on madal, monotoonse põhja iseloomuga ning elupaigavaene kraav väheatraktiivne. Kraavi taastootmispotentsiaali võib hinnata ca 100 laskujale aastas.

Laanemõisa oja (Kullaaru oja VEE1074608) on üks Selja jõe lisajõgede forelli sigimis- ja noorjärkude kasvualadest. 2022. aasta eeluuringutest järeldub, et Laanemõisa ojal läbi viidud hüdro-morfoloogilise hindamise põhjal on forellile sobiva ala pindala vähenenud võrreldes varasemate uuringu tulemustega. Veerise ja kivide lisamisega saab oja hüdro-morfoloogilist kvaliteeti teatud piirini parandada. Forellile on valdavalt külmaveeline ning hapnikurikas Laanemõisa oja hästi sobiv eelkõige sigimiseks ning noorjärkudele elupaigaks. Vanematele isenditele on madal, monotoonse põhja iseloomuga ning elupaigavaene kraav väheatraktiivne.

Forelli sigimis- ja kasvualade parandamiseks tuleb lisada voolusängidesse veerist ja suuremaid kive. Tööde projekteerimise käigus tuleb välja selgitada ja hinnata mõju maaparandussüsteemide toimimisele. Samuti tuleb välja selgitada ligipääsuteed objektile ning vajadus puittaimestiku eemaldamiseks juurdepääsuks jõe kaldalt. Tööde järgselt tuleb liikumisteed maastikul vajadusel tasandada ja korrastada.

Riigihanke „Kullaaru kraavi (VEE1075000), Purtsi jõe (VEE1074600), Laanemõisa oja (VEE1074608) ja Loo jõe(VEE1082100) kudealade parendamise projekteerimine“ (viitenumber 288869) tulemusel sõlmiti 5.03.2025. a projekteerimistööde töövõtuleping osaühinguga Vesiaed.

Saavutatud eesmärk

Valminud on neli kudealade parendamise tööprojekti ning on tehtud projektide koostamiseks vajalikud uurimis- ja projekteerimistööd. Samuti on hangitud kõik vajalikud load ja kooskõlastused.

- Loo jõe kudealade parendamise projekteerimine:

Loo jões on kalade sigimis- ja noorjärkude elutingimuste parendamine kavandatud 150 m pikkusel lõigul voolusängi nelja kudepandjandi rajamise ja kivide lisamisega.

- Purtsi jõe kudealade parendamise projekteerimine:

Purtsi jões on kalade sigimis- ja noorjärkude elutingimuste parendamine kavandatud kahel lõigul kolme kudepandjandi rajamise ja kivide lisamisega voolusängi.

- Kullaaru kraavi kudealade parendamise projekteerimine:

Kullaaru kraavi sängi on kalade sigimis- ja noorjärkude elutingimuste parendamiseks kavandatud üheteistkümne kudepandjandi rajamine ja kivide lisamine. Projekti koostamisel on kasutatud varasema

uurimistöö materjale (Eeluring kudemisalade rajamiseks ja elupaikade parandamiseks Kullaaru kraavis. Consultare OÜ töö nr 22122001).

- Laanemõisa oja kudealade parendamise projekteerimine:

Laanemõisa ojas on kavandatud kalade sigimis- ja noorjarkude elutingimuste parendamine kolme kudepadjandi rajamise ja kivide lisamisega oja sängi. Täiendavalt on kavandatud oja suudmes asuva truubi rekonstrueerimine, mis edasise lagunemise korral võib kujuneda kalade rändetõkkeks. Projekti koostamisel on kasutatud varasema uurimistöö materjale (Eeluring kudemisalade rajamiseks ja elupaikade parandamiseks Laanemõisa ojas. Consultare OÜ töö nr 22122002).

Kõrvalekanded või ettenägematud asjaolud

Projekteerida looduslähedasi lahendusi on projekteerijale keeruline ülesanne.

Purtsi jõeale saab rajada koelmualasid vähem kui algses plaanis. Kooskõlastamise käigus selgus, et lõigule 1 ei saa kudepesa rajada ja kive paigaldada, kuna kivimaterjali lisamine jõesängi suurendaks kõrval asuval kinnistul oleva hoone keldri uputuse ohtu. Purtsi jõgi kuulub paraku riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude nimekirja pikima välja valituks osutunud taastamislõigu osas (lõik 4). Kudepadjandite rajamine drenisuumete lähedusse takistaks Maa- ja Ruumiameti jõesängi rekonstrueerimise plaani. Seetõttu ei anna Maa- ja Ruumiamet kooskõlastust selles asukohas kavandatavatele kudepadjanditele ning projektlahenduses määratakse uued asukohad koelmualade loomiseks.

Sõltumata mõõdistustööde tulemustest ja selgitustest on Kullaaru kraavi üks eramaaomanikest veendunud, et koelmualade loomine muudaks tema liigniiske metsakinnistu olukorda veel niiskemaks. Seega planeeritavatest koelmutest kolme ei ole ilmselt võimalik rajada.

Eeldatav mõju

Valminud tööprojektide alusel on võimalik hakata hankima kudealade taastamiseks vajalikke töid.

Tõhusus ja saadud õppetunnid

Kindlal seisukohal olevat inimest ei veena ümber ka matemaatika.

Pärast mitmeid arutelusid ja selgitusi on projekteerijad võimalik suunata looduslikuma projektlahenduse suunas mõtlema.

Vajalik on rohke selgitustöö Maa- ja Ruumiametiga tõestamaks, et võiks leida kompromisslahendused maaparanduse ja looduse vahel.

Aruande koostasid: Saima Uusma, Anett Reilent, Sander Sandberg, 20.01.2026. a